

นักการศึกษาของโลกปัจจุบันทั้งในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษเริ่มจะมองไปในทิศทางเดียวกันว่า การศึกษาจะต้องมีการปฏิวัติแค่ปฏิรูปไม่พอ เพราะระบบทุนนิยมและเทคโนโลยีใหม่เปลี่ยนโลกไปมาก

บทความนี้ ผมได้เรียบเรียงจากปาฐกถาของ เซอร์เคน โรบินสัน นักการศึกษาอังกฤษที่ทรงอิทธิพลมากคนหนึ่งของโลกการศึกษาในปัจจุบัน และวิดีโอในยูทูบของเขาได้มีการพูดคุยมากที่สุดในวงการการศึกษาของโลกตะวันตกเพื่อแก้ไขปัญหาระบบการศึกษาในยุคทุนนิยมที่มีปัญหาปัจจุบัน

การผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยในโลกปัจจุบันรวมทั้งการศึกษาตั้งแต่ชั้นปฐมศึกษา มีการปฏิรูปตลอดมาแต่ปัจจุบันนับว่าไม่พอ เซอร์เคน โรบินสัน จึงบอกว่า “ต้องมีการปฏิวัติระบบการเรียนการสอน” จะต้องเป็นนวัตกรรมใหม่ทั้งหมด จะคิดแต่ปฏิรูปตามสิ่งที่เคยมีมานับร้อยปีคงจะไม่พอ เมื่อเราทำงานและถูกตีกรอบอยู่ในระบบมานานก็จะเป็นทาสของความคิดแต่สามัญสำนึก โดยคิดแค่ปรับปรุงระบบที่มีอยู่ปัจจุบันให้ดีขึ้นเท่านั้น

ด้านเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างมากมายในยุคดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตที่ผ่านมาทำให้คนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่ามีวัฒนธรรมความคิดและการดำรงชีพต่างกันและมีช่องว่าง และก็ต้องยอมรับว่าคนรุ่นใหม่สามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลได้ดีกว่า

และก็ต้องยอมรับว่าปัจจุบันมนุษย์จะดำรงอยู่ในสังคมทุนนิยม จะต้องมีความสามารถหลากหลาย (Diversity of Talent) จะมีความสามารถและทักษะเพียงชนิดเดียวเหมือนสมัยเดิมคงจะไม่พอ

ถ้าหากเรามาดูระบบการศึกษาในโลกปัจจุบัน ก็อาจจะเทียบได้กับแบบจำลอง “อาหารจานด่วน” หรือ “ฟาสต์ฟูด” ซึ่งเป็นลักษณะที่ต้องการให้คนเรียนจบออกมาให้เหมือนกันหมด เช่นเดียวกับ แฮมเบอร์เกอร์ ที่ร้านอาหารคล้ายกับแมคโดนัลด์ มีลักษณะเหมือนกันไปหมด หรือที่ฝรั่งเรียกว่า **Conformity** ถ้าหากเข้าไปดูวิธีการควบคุมคุณภาพจะเห็นได้ว่า มี 2 แบบ แบบแรกคือ “อาหารจานด่วน” หรือ “ฟาสต์ฟูด” ทุกอย่างทุกกระบวนการและขั้นตอนมีมาตรฐานเดียวกันหมด แบบที่สอง คือ ร้านอาหารประเภท ซาแกทและมิเชลิน (Zagat and Michelin) ซึ่งก็มีการดัดแปลงเมนูอาหารและรสชาติให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ

และจริง ๆ แล้วภาพการศึกษาของโลกปัจจุบันก็มักจะเป็นอาหารจานด่วน เลียนแบบกันไปทั่วทั้งโลกจึงทำให้ระบบการศึกษาเราอ่อนแอเหมือนกับกินอาหารจานด่วนทุกวัน ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพเท่าใดนัก

ในธรรมชาติของมนุษย์นั้นมนุษย์ถูกสร้างให้มีความสามารถที่หลากหลายอยู่แล้ว และมนุษย์ก็มีความถนัดที่แตกต่างกันไปอยู่แล้ว และคนเรา ถ้าสนใจหรือชอบอะไร ถ้าหากเขาลงมือเขียนแล้ว บางทีตั้งแต่เช้าถึงเย็นกลับเหมือนผ่านไปแค่ 5 นาที หรือ 10 นาทีเท่านั้น และได้งานสำเร็จดี ถ้าหากทำอะไรด้วย “ใจ” แล้ว มักจะทำได้ดีเพราะจะมีทั้งจิตและวิญญาณทุ่มเทให้ แต่ว่าสร้างให้ระบบการศึกษาเหมือนระบบโรงงานผลิต “อาหารจานด่วน” ในแบบที่เรียกว่าเป็นเส้นตรงมาตรฐานเหมือนกันหมด และผลิตมนุษย์ให้มีทักษะแบบกลุ่มก้อน ก็ะยังสร้างปัญหา เราจะต้องเลือกทำให้ระบบการศึกษาเป็นเหมือนระบบการเกษตรในยุคโบราณหรือ “Farming” ที่จะสามารถให้คนเราได้ใช้ความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดประโยชน์ตามที่ต้องการ ให้เหมือนกับชาวนาได้สามารถสร้างผลผลิตผลการเกษตรให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

ครูและอาจารย์จะต้องสอนให้นักเรียนและนักศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของโลกและเป็นไปตามความต้องการเฉพาะ ซึ่งเป็นความฝันของเราให้เดินทางไปอย่างถูกต้องเหมาะสมด้วยตนเองจนไปถึงปลายทางที่เราฝันได้ ครูและอาจารย์ยุคใหม่จึงควรมีความสามารถหลากหลายเป็นพิเศษและสามารถนำเทคโนโลยีมาดัดแปลงสอนให้นักเรียนและนักศึกษาจนบรรลุความฝันด้วยความคิด “ปฏิวัติ” ให้เกิดระบบการศึกษายุคใหม่ขึ้นมาด้วยระบบและหลักการเกษตร เช่นเดียวกับชาวนา และให้หลักนี้หลักการผลิตแบบอุตสาหกรรมซึ่งผลิตบัณฑิตแบบอาหารจานด่วนหรือฟาสต์ฟู้ด คราวหน้าจะนำเสนอคำถามจากนักคิดเพื่อนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้กับระบบการศึกษาปัจจุบัน.

รศ.ดร.บุญมาก ศิริเนาวกุล

อธิการบดีมหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด